Anul III. Budapesta 25. Aprilie 1904. Nr. 17.

VOINȚA POPORULUI

Organul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Abonamentul:
1 an: 4 coroane, ½ an: 2 coroane, ¼ an: 1 coroană
Un numer: 8 filerĭ. Dacă 30 foĭ se vor abonape o singură adresă abonamentul costă: Pe un ¼ de an 60 filerĭ, pe ½ de an 1 cor. 20 filerĭ, pe 1 an 2 cor. 40 filerĭ.

Redactor prim: **Vilmos Mezőfi.**
Redactor responsabil: **Dionisie Cienadi.**

Aici să se adreseze tot felul de scrisorĭ banĭ.
Redacția și administrația:
Szabad Szó Budapesta, VII., István-ut 67.
Numerul telefonuluĭ 59—21.

Cântec de I Maiŭ.*)

I.

Azĭ e zi de serbătoare
Pentru lumea muncitoare,
Este ziua înfrățireĭ.
Venițĭ, venițĭ, venițĭ cu toțiĭ colo 'n plaiŭ
Câmpu-ĭ plin de floricele,
Codru ĭ plin de păsărele,
Totul este plin de soare
Și de cântec, și de floare
C'a sosit zi 'ntâĭ de Maiŭ,
C'a sosit zi 'ntâĭ de Maiŭ.

II.

Sună trimbițĭ și răsună
Munc.toriĭ toțĭ s'adună
De prin negrele uzine,
Din câmpiĭ de jale pline,
Sunațĭ, sunațĭ, sunațĭ trompeta de războiŭ!
Innainte, înnainte
Pentru drepturile sfinte;
Innainte fără teamă
Și dreptatea e cu noĭ,
Și dreptatea e cu noĭ.

*) Din cărticica **„I-iu Maiu"**, tipărită în anul 1899.

Hora luĭ Cuza-Vodă.*)

Frunză verde de migdale,
Dela Milcov maĭ la vale,
Maĭ la vale și la deal,
Pe ăst mal, și pe cel mal,
S'a întins o horă mare . . .
Eată și Cuza călare,
Care strigă 'n fuga mare:
„Trageţĭ hora cu 'nfocare
Din Carpațĭ și pân' la mare!"
Frunză verde pom rodit,
De când Cuza s'a domnit
Pânile s'au maĭ dospit,
Oţele s'au maĭ sporit.
Cuza Vodă sĕ trăească,
Oștile să le mărească,
Pe ciocoĭ să-'ĭ umilească,
Țeară mândră să croească,
Pe călugărĭ să spășească,
Pe clăcașĭ să-'ĭ desrobească
Cu moșiĭ să-'ĭ dăruească.

*) A rĕmas ca manuscript la Academia din Bucurestĭ, până acum nepublicată.

Să ne pregătim de I-iŭ Maiŭ.

Ziua de 1-iŭ Maiŭ este sĕrbătoarea poporală din lumea întreagă a poporuluĭ muncitor. In ziua aceasta de 1-iŭ Maiŭ și noĭ partidul social-democrat reorganizat de la noĭ din țară sĕrbătorim ideia mântuitoare a popoarelor din lumea întreagă, care nu este alta, decât social-democrația. La ziua 1-iŭ de Maiŭ poporul muncitor iese afară la câmp și acolo petrece vremea, ascultând cuvêntările frumoase despre dreptățile social-democrațieĭ. Partidul nostru social-democrat pentru a da sĕrbătoarei de 1-iu Maiŭ maĭ multă și mare însĕmnătate a făcut neşte medaliĭ, carĭ se vênd cu 20 filerĭ și se pot cumpĕra la gazetariĭ organelor din sate sau de la partidul nostru din Budapesta. Fie-care frate social-democrat să-șĭ țină de datorință a purta pe piept o atare cocardă cu panglică roșie. Fie-care frate al nostru să meargă pe câmp în ziua de 1-iu Maiŭ să-și petreacă vremea acolo petrecêndu-șĭ și admirând frumsețea natureĭ. Noĭ, frațiĭ din Budapesta la ziua de 1-iŭ Maiŭ ne adunăm cu toțiĭ în fața partiduluĭ social-democrat și de acolo pe calea Arena ne ducem pe locul liber din gradina orașuluĭ și înaintea caseĭ de pe calea Váczi nr. 86 se ține adunare poporală. Ear seara va fi petrecere declamatorică și joc în sala luĭ Javorszky (Váczi-ut 86). Prețul de întrare: medaila partiduluĭ, ce se cumpĕră la cassă.

Ziua 'ntâiŭ de Maiŭ o prăsnuim în pace și fără muncă grea!

Ziua 'ntâiŭ de Maiŭ.

Nu lucrăm, nu tăiăm, nu săpăm, ci ne odihnim în aceasta sfântă ziua de 'ntâiŭ Maiŭ, care este sĕ bătoarea poporuluĭ muncitor, așa dară dacă avem prasnic, atuncĭ ca adevĕrațĭ social-democrațĭ prăsnuim și noĭ această unică sĕrbătoare a noastră, a poporuluĭ muncitor.

Nu numaĭ social-democrațiĭ din Ungaria prăsnium ziua de 'ntâiu Maiŭ, petrecêndu o în nelucrare, ci toțĭ social-democrațiĭ din cele 5 părțĭ a le lumiĭ civilisate.

Voința și hotărirea poporuluĭ muncitor a făcut din ziua de 'ntâiu Maiŭ sĕrbătoare, adevĕrat prasnic.

In această ziua a anuluĭ este conscrierea și numĕrarea noastră a social-democraților, pentru că în aceasta ziua ne adunăm toțĭ aceia c'un gând, c'un suflet și ne cunoaștem gândirile, ne desvălim tainele și durerile și ne strêngem rêndurile, ne închiegăm și ne încurăjăm la o luptă nouă, ca să ne ajungem scopul final, care nu este altul, decât ca să rĕspăndim ideia și adevĕrurile social-democratice și poporul odată luminat va vede singur să priceapă cu mintea luĭ, că ce e bine și ce-ĭ rĕu și atuncĭ în stare va fi să-șĭ croiască o stare maĭ bună.

E lucru vechiu, că cel luminat maĭ ușor poate trăi și da înainte, decât rĕmas înapoĭ. Noĭ, partidul social-democrat înainte de toate luminarea poporuluĭ o dorim și de aceea am inființat foaia română a partiduluĭ sub numirea de **„Voința Poporuluĭ"**, care a servit, servește și va servi interesele poporuluĭ muncitor. Când vom ajunge noĭ ca poporul muncitor după o luptă grea de luminare a ajuns la o școală bună, ca să poată singur pricepe și deschilini binele de rĕu, atuncĭ putem pleca capul nostru, lăsând loc următorilor nostri la continuarea lupteĭ începute.

Partidul social-democrat este un partid, care are tocmaĭ așa drept de flință ca și alte partide și că așa este, pilda cea maĭ bună sunt faptele din țărĭ strĕine, unde nu numaĭ pe hârtie sunt încă ideile social-democratice, ci pe toate cărările vieţeĭ, chiar și în casa țărilor.

Noĭ social-democrațiĭ din Ungaria ne luam partea noastră din prasnicul de 'ntâiu Maiŭ. Decĭ să prăsnuim și noĭ această unică sĕrbătoare a social democraților, să ne strêngem rêndurile și dacă puținĭ am fl, legământ să punem că de azĭ 'ntr'un an, pe ziua de 'ntâiŭ Maiŭ viitor fie-care frate va maĭ suceri 2—10 frațĭ ca să ne mărim rêndurile cu alte sute și miĭ de frațĭ, pentru-că numaĭ partidul social-democrat reorganizat este acela, care poate fi și trebuie să fie partidul poporuluĭ social-democrat.

Pentru plătitoriĭ de porție

Peste câteva zise se întărește din partea regeluĭ nostru legea prin care se orêndueste încassarea contribuțieĭ și a tot felul de dărĭ. Ministru-prezidinte a făgăduit că va afla un mod oare-care pentru ușurarea moduluĭ și chipuluĭ de-a plăti porția. Ear ministrul de finanțe a și spus că acel mod va fi următorul:

Restanța de dare din pătrarul al doilea, al treilea și al pătrulea din anul 1903, precum și restanța de porție din pătrarul întâiu din acest al 1904 an se poate plăti și în rate maĭ multe, aceasta îngăduealā ministrul o va da fie-căruĭ contribuent, care în această privință e va adresa cătră autorităţĭ. **Cămată** nu vor plăti pentru aceasta întărziere.

Așadar plătitoriĭ de dare au drept ca să ceară termen de-a șĭ plăti dările. Rugările de atare natură sunt scutite de timbre (ștemple) ba se pot face chiar și némaĭ cu vorba.

Termenul de plată și îngăduelile cerute ĭe fac și dau autoritățile administrative și plătitorul are drept ca să plătească darea în maĭ multe rêndurĭ! Camătă de întârziere nu se plătește pe acea vreme cât a ținut starea afară-delege a țăriĭ. Așa dar să fie tot însul băgâtor de seamă, ca să nu pofteascā scutirea de camătă și pe acel timp și pentru astfel de darĭ carĭ nu sunt scutite de camătă, că prin aceasta numaĭ cale și cheltuelĭ zăd rnice îșĭ vor face. Cine poate, grabească, că să nu-vină executorul pe cap.

Sfat în procese.

Partidul nostru social-democrat reorganizat pentru a sta în ajutor fraților nostri a infiinţat o secţiune a sa, de unde frațiĭ nostri pot se primească sfat în afacerile lor de procese, însă numaĭ aceia, carĭ sunt abonențiĭ foilor noastre fie acelea ungureștĭ, nemțeștĭ sau românești. Dacă ni se adresează cineva după sfat, atuncĭ trebue să subscrie crisorea cu președintele și notarul organuluĭ din acel sat nostru și dacă au sigil, atuncĭ să fie pecetluite acele scrisorĭ cu sigilul organuluĭ. Dacă președintele și notarul organuluĭ nostru nu va recomânda pe sau cutare cutare frate, unuĭ

ca atare sfat nu-ĭ dăm. Hârtiĭ de procese să nu ne trimită nimenĭ, până ce noĭ nu le vom cere, ca să nu se peardă oare-cumva. Numaĭ în cause **serioase** să se adreseze cătră noĭ. Fără provocarea noastră să nu vină la Pesta nimenĭ, ca să-şĭ facă cheltuelĭ zădaraice, că dacă va fi lipsă de el, noĭ chema-l-om.

Straicul de la trenurĭ.

Toțĭ funcționariĭ şi toțĭ slujbaşiĭ de la trenurile de stat şi şefiĭ de stațiunĭ pentru că statul nu le-a mărit plata ca şi celorlalțĭ slujbaşĭ aĭ statuluĭ în 20 Aprilie dimineața au întrat în straic. **Asa dară trenurile pe tot locul s'au oprit şi numaĭ umblă, straicul s'a estins şi asupra trenurilor vicinale.**

Dintre funcționariĭ şi slujitoriĭ trenurilor 37,000 de oamenĭ nu lucrează din ceĭ 38,000 de slujbaşĭ.

Pe lângă straicul slujbaşilor, precum se stie Vinerĭ seara au întrat întrat în straic şi ceĭ 40,000 de lucrătorĭ de la trenurĭ tot pentru motivul funcționarilor şi slujbaşilor, adica că nu-s mulțumițĭ cu plata ce li se dă.

Straicul de la trenurĭ se simte maĭ ales în Budapesta, unde azĭ un ou se vinde cu 9 creițarĭ, ear celelalte lucrurĭ de ale mâncăriĭ s'au scumpit în mod simțitor. Cauza aceasta a ajuns şi 'n casa țăriĭ, şi astfel s'a întrerupt firul lucrăriĭ deputaților.

In dietă după o discuțiune destul de scurtă s'a primit proectul de lege pentru regularea salaruluĭ funcționarilor comitatensĭ.

Deputatul N e s s i a interpelat pe ministrul preşediute că ce motive au silit pe măcelarĭ ca să scumpească carnea de vită, ministrul ĭ-a rĕspuns, că se va ocupa cu cauza aceasta, însă afacerea se ține în primul rĕnd de magistratul oraşuluĭ Budapesta.

Acestea s'aŭ întêmplat în şedința intâia, de atuncĭ tot straicul de la tren ține opăcită dietă. S'au început paşiĭ de împăciunire, însă fără resultat fost-au toate încercările.

Când şi cum se va sfârşi acest straic unic în felul sĕu, nu se ştie. Guvernul se îngrijeşte, ca comunicația să nu sufere şi a pus la cale circularea unor trenurĭ. Poşta se va purta cu diligioanțe ca pe lumea vechie.

Cel puțin vedem şi noĭ cum au călătorit moşiĭ şi strĕmoşiĭ nostri prin veacul trecut, când tren nu era încă pe pămênt.

De pe câmpul de luptă.

Rĕsboiul ruso-japonez.

Serviciul Agenţieĭ.

Marinarĭ ruşĭ reîntorşĭ.

Constantinopol. — Vaporul francez La Crimmée avind pe bord pe căpitanul Rudniew, comandantul luĭ Varjag, 3 ofițerĭ şi 484 mateloțĭ a plecat din Canea şi va sosi Vinerĭ acĭ.

China se prepară.

Viena. — Ziarul Russkia Viedomosti anunță că China trimite necontenit la frontiera. Mandciureĭ marĭ forțe ca şi la Kalgan în Mongolia. In acelaş timp, atacurile Sunguşilor se fac din ce în ce maĭ îndrăznețe

Infrîngerea rusă. — Impresia la Petersburg.

Londra. — Ziarele sunt informate din Petersburg că impresiunea produsă prin pierderea cuirasatuluĭ Petropavlovsk, unul din cele maĭ vechĭ bastimente ale escadreĭ din Baltica, a fost din cele maĭ adêncĭ. Bisericele sunt pline de lume care se roagă.

Se asigură, că maĭ mult de 600 marinărĭ au pierit în acel dezastru.

Zvon despre o luptă navală.

Petersburg. — Zgomotul circulă că amiralul Uchtomski a avut erĭ după amiază de susținut o luptă contra 18 vase japoneze.

Ciocnire de avant-posturĭ.

Petersburg. — Generalul Kalşalinsky raportează că în ziua de 17 Martie trecut, într'o încăerare de avant-posturĭ, un ofițer, un suo-ofițer şi doĭ soldațĭ ruşĭ aŭ fost ucişĭ, iar doĭ soldațĭ rănițĭ.

Manevre la Port-Arthur.

Petersburg. — Oficial. — Escadra japoneză făcindu-şi apariția aproape de Port-Arthur, cuirasatele şi crucişătoarele ruseştĭ aŭ eşit la larg în urmărirea uneĭ părțĭ din forțele inimice. Acestea însă concentrindu-se pînă la 29 unitățĭ, escadra rusă a reintrat în radă.

Comandă provizorie a floteĭ ruse.

Cuirasalul Petropavlovsk atingînd o mină sub-marină, a sărit în aer, scufundindu se apoĭ.

Escadra şĭ-a continuat evoluția spre bazinul interior.

Escadra japoneză se află la Liao-te-San. Makarow a pierit. Marele duce Ciril este uşor rănit.

Sint rănițĭ grav căpitanul Iakowlew, do[...] locotenențĭ, treĭ aspiranțĭ şi 32 marinarĭ. A[...] fost regăsite corpurile a 5 ofițerĭ şi 12 mari[...] narĭ.

Amiralul principe Uchtomski a luat co[...]manda provizorie a floteĭ.

Cum a scăpat marele duce Ciril.

Paris. — Telegramă din Petersburg:

Marele duce Ciril şi marinariĭ salvațĭ de pe cuirasatul „Petropawlovsk" au scăpat înotînd până la vasele ce s'au trimes în ajutorul lor şi carĭ ĭ-au primit pe bord.

Starea mareluĭ duce s'a înrăutățit, din cauză că a intervenit o febră violentă.

El a fost rănit de o țandără a vaporuluĭ care s'a sfărimat la producerea explozieĭ.

900 de ruşĭ pierițĭ.

Paris. — „New-York-Herald" ediția pariziană primeşte din Petersburg ştirea că imediat după sosirea depeşeĭ anunțind înfringerea suferită de ruşĭ împărăteasa văduvă şi marele duce mostenitor al tronuluĭ s'au dus împreună la palatul de iarnă.

Amindoĭ erau foarte palizĭ şi din cale afară de iritațĭ.

Numărul marinarilor morțĭ în această catastrofă e de aproape 900.

Serviciĭ religioase.

Petersburg. — Astăzĭ a avut loc aci un serviciu religios pentru salvarea mareluĭ duce Ciril.

De asemenea s'a oficiat un serviciu funebru pentru victimele de pe vasul „Petrupawlowsk".

Mare împrumut rusesc.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung" află din Paris ştirea că reprezentanțiĭ celor maĭ principale întreprinderĭ de Bancă vor pleca la Petersburg în urma invitațiuneĭ guvernuluĭ rus spre a începe tratative cu cercurile financiare de acolo în privința unuĭ mare împrumut pe care vroeşte să-l realizeze Rusia.

Ultimele zile ale luĭ Makarow.

Berlin. — Telegrame particulare din Petersburg anunță că de treĭ zile şi nopțĭ Makarow nu se maĭ dezbrăcase, din cauză că aştepta în tot momentul un atac al japonezilor.

E de remarcat, că două zile după ce a luat comanda, Makarow a trimis la Petersburg o depeşă, prin care cerea să i se trimeată de urgență un amiral, pe care să'l ini-

Odiseia unuĭ vapor rus.

Cum a reuşit să se strecoare vaporul rus Vorenej de la Wladiwostok la Odesa, înşelînd vigilența duşmanilor?

E o întreagă odiseie.

*

Voronej aparține floteĭ voluntare ruse.

Flota aceasta a fost creată pe timpul războiuluĭ din Balcani şi a fost apoĭ sporită de cînd Rusia se preocupă în grad maĭ înnalt de Extremul Orient. Voronej e un vas de transport construit în Englitera şi lansat în 1895.

La începutul războiuluĭ Voronej se afla la Wladiwostok. Aci comandantul săŭ, Şişmareff, concepu acum şase săptămînĭ planul să-l readucă în Europa, trecînd pela Port-Arthur! Proiectul acesta era uşor de conceput, dar greŭ de realizat. Trebuia să scape de sub privigherea japonezilor în strîmtoarea Coreeĭ şi în marea Chineĭ, să forțeze blocarea Port-Arthuruluĭ, să dejoace vigilența celor două crucişătoare postate la strîmtoarea de Malacca de amiralul Yamamoto.

Şişmareff cunoştea aceste dificultățĭ, dar îşĭ zicea că în caz de nereuşită avea o supremă resursă: să arunce vaporul în aer. Chiar dacă vaporul ar fi fost surprins, nu va cădea prin urmare în mânile japonezilor.

*

In mijlocul nopțiĭ Voronej plecă de la Wladiwostok în largul măreĭ, mateloțiĭ văpsiră întreaga corabie cu negru: ca semăna acum cu un vapor suedez de cărbunĭ, care plecase în ajun de la Wladiwostok şi pe care l cunoşteaŭ japoneziĭ. Această primă stratagemă avu succes.

Pentru a ajunge la Port-Arthur, Voronej evită coastele şi proectoarele japoneze. Trecu alt fel dealungul insuleĭ Tsushima strimtoarea Coreeĭ. Ajunse la Port-Arthur. După două zile plecă şi de aci; stinse toate luminile şi reuşi să se strecoare până la Shanghaĭ, unde luă o încărcătură de ceaiŭ. Apoĭ ajunse nesupărat la Singapore, evitînd cele două vase de războiŭ postate în strimtoarea Malacca.

Partea cea maĭ grea era sfîrşită.

*

Şişmareff credea că nu i se vor aplica la Singapore rigorile stabilite pentru vasele de războiu, maĭ ales că Voronej nu era înarmat şi avea pe bord pasagerĭ şi mărfurĭ şi pe marinariĭ rănițĭ de pe Retvisan şi Ienisseĭ. Se înşelase. Consulul rus îl înştiință imediat că autoritățile engleze ĭĭ ordonă să plece în 24 de ore. Maĭ mult: voind să cumpere 600 tone de cărbunĭ, nu i s'aŭ vîndut de cît 300. Tot timpul a fost supravehiat de o salupă cu aburĭ şi la plecare Şişmareff avea convingerea că crucişătoriĭ japonezĭ aŭ fost avizațĭ şi il vor urmări.

Plecarea avu loc seara Eşit din port, comandantul porunci să se încetineze mersul şi să se stingă luminile. Apoĭ opri vaporul, ordonă mişcarea înapoĭ şi Voronej se îndreaptă spre marea Chineĭ. In timpul acesta, crucişătoriĭ japonezĭ îĭ căutaŭ în drumul spre Europa. După cîte-va ore de drum, vaporul rus intră în marea de Java, şi prin strîmtoarea Sonpe în Oceanul indian. Până la Odesa nu maĭ fu nelinişțit.

Tr.

Elementele democratismuluĭ rus.

M. George Băilleanu profesor şi avocat a ținut la societatea istorică, sub preşedinția luĭ Lahovary, o prea interesantă conferință vorbind despre „Elementele democratismuluĭ rus" D-sa analizează pe rênd aceste elemente: printre cele dintîiă citează faptul introduceriĭ străinilor; apoĭ enorma dezvoltare ce o ia industria, cam pe la 1840—50 încoace, care are de efect, între altele, că a sustras viețeĭ țărăneştĭ peste 2 milioane de țăranĭ, carĭ dindu-se industrialismuluĭ, aŭ început să trăiască în alte condițiunĭ sociale, şi carĭ aduc neapărat cu sine democratismul. Trecînd maĭ departe, ne arată cum mirul (comună rurală) este organizat pe un adevărat self-governement; cum în Volost (o comună măĭ mare, un canton) cît şi în zemstvo judetean şi în cel de guvernămînt se practică, şi într'o anumită măsură, acelaş, principiŭ bazat însă pe sistemul reprezentativ. Intreaga organizare orăşenească, arată d-sa este alcătuită pe principiul electivitățiĭ.

In altă orgine de ideĭ Băilleanu documentează starea rea din punct de vedere economic atît a țăranilor cât şi a nobililor. Țăraniĭ, prin desvoltarea unuĭ puternic spiril de inițiativă privată prin o oare-care cultură prin îndemnul diferițiților agitatorĭ, etc. constituesc un strat social pregătit pentru o nouă transformare socială-politică, care nu poate să nu fie democratică. Nobiliĭ sînt ruinațĭ şi în mare parte se găsesce în imposi-

țieze în intențiunile sale cele mai intime, de oare-ce conta cu posibilitatea de a fi o victimă a datoriei sale.

Impreună cu amiralul Makarow a pierit întreg statul seu major.

De pe urma lui Makarow rămine o văduvă și o fată și un copil.

Se presnpune că cuirasatul Petrupawlowsk a trecton peste chiar minele rușilor.

Cum s'a scufundat „Petrupawlowsk".

Petersburg. — Știrea despre groaznica înfringere suferită de ruși a produs în toate cercurile o mare consternare.

Comandantul Portului-Arthur, contra amiralul Gregorovici, a comunicat țarului următoarea depeșe:

Toate cadavrele au fost găsite.

Cuirasatele și crucișătoarele ruse au urmărit o parte a floteï inimice.

Cind însă s'a observat că aceasta se compunea în realitate din 30 de unități, escadra rusă a luat drumul înapoi spre a reintra în radă.

In timpul acesta vasul „Petrupawlowsk" a călcat probabil pe o mină rusească. Aceasta a explodat găurind fundul cuirasatului din care pricină încăperile de jos se umplură într'un moment cu apă, ast-fel că vaporul se plecă într'o parte, culcîndu-se complect pe coastă, din cauza greutăței armamentului din partea de sus, și în cîte-va minute se cufundă.

Numai ast-fel se explică de ce au putut scăpa atit de puțini oameni ai echipagiului.

Ajutor partiduluī.

Următorii frați au trimis ajutor partidului nostru social-democrat reorganizat de la noi din țară: Sipos —.20, Schmidt —.10, Schmidtné —.10, toți din Szalárd pentru susținerea cancelariei; organul din Kunhegyes prin Vavrek 2.—, Folkmayer (Johannesthal) —.60, org. din Abádszalok 5.52, Erdős din Abádszalók 4.20, K. Dániel (Tisza-Nagy-Rév) —.15, Rácz István (Szentes) 1.—, org. din Tiszanána 3.20, Forrai (Szegvár) 1.—, Novák (Ant) —.60, Benkács (Kis Kőre) —.35, Weisz (Budapest) 3.—, Szelermi (Budapest) 1.10 coroane pentru fondul de alegeri.

Scrisori de la frați.

De la organul nostru din Macea, fruntașa comună din comitatul Aradului am mai primit pe urmă următoarea știre și ne grăbim a-i face loc.

La adunarea ținută în luna trecută cu ocasiunea alegerii organului nostru socialdemocrat, decursă în cea mai bună orênduială a luat parte aproape jumětate de comună. Organul partidului social-democrat reorganizat din Macea s'a constituit în modul următor: Președinte: C, Vasile, vicepreședinte: O. Marcu notar: M. Vasile, corespondent: R. Joan, gazetar: V. Demian, cassar: P. Ilie, controlor: G. Todor. Ear de membrii s'au frații următori: L. Joan, J. Gusti, V. Vasile, Ch. Pișta, R. Ilie, T. George, S. Mitru, H. Feige, P. Stefan, M. Toma, T. Mihály, Sz. István, T. Ilie, C. Ștefan, C. Jacob și K. Johan. Adunarea după ce președintele a vorbit despre afacerile partidului social-democrat reorganizat a primit hotarîrea adunării plugarilor din Dévaványa prin care se aduce mulțămită secretariului partidului, fratelui Mezőfi, că a mărit foaia ungurească **„Szabad Szó"** și pentru lupta luminătoare ce desvoaltă în foaia **„Voința Poporului"** și pentru că a edat o foaia slovăcească **„Slobodnuo Slovo"** pentru luminarea fraților sociali-democrați de limba și naționalitatea slovacă.

Atât corespondentul nostru din Macea. Noi la cele scrise și hotărîte de iubiții nostri frați din Macea n'avem alta de zis, decât că le mulțumim pentru hotărîrea lor pentru că numai ne încurăjază prin astfel de hotăriri.

Se traiți fraților din Macea!!

Cătră frați!

Fiind spre sfârșitul pătrarului, rugăm pe toți frații nostri cărora li se sfârșește abonamentul la 1 Aprilie după călindarul nou să binevoiască a-și reînoi abonamentul, că ast fel trimiterea ziarului se nu sufere întărziere Vremea grea umblă de-asupra noastră, fișcalul împěrătesc adica procurorul ne-a dus numerii din urmă din **„Voința Poporului"** și astfel mari pagubi am îndurat, de acea voi pe stați într'ajutor și pentru mai departe ca să putem lupta și de aci înainte pentru binele poporului.

Facem din nou băgători de seamă pe toți cetitorii și abonenții nostri că prețul foaiei este a se plăti înainte, de oare-ce și noi de-asemeni înainte trebuie să plătim în tot locul. Nainte de toate ne rugăm de prietinii nostri ca să nu-se supěre pe noi dacă ar trebui să încetăm cu trimiterea foaiei, ci să ne sprijinească pentru că numai atunci o putem duce la un sfârșit bun, dacă regulat își plătește fie-care cetitor și frate al nostru dătoria, pentru că noi numai din filerii abonenților nostri susținem foaia, neavênd alt isvor de căștig.

Prețul abonamentului este următorul:

Pe 1 an — de 1 numěr — 4 coroane.
» ½ » — » » » — 2 »
» 3 » — » » » — 1 »

Dacă se abonează 30 foi pe un nume, atunci abonamentul va fi următorul:

Pe 1 an — 30 numěre — 2 cor. 40 fil.
» ½ » — » » — 2 » 20 »
» 3 » — » » — — » 60 »

Mai departe rugăm pe vechii noștri cetitori să scrie pe mandatul postal (utalvány) și numěrul sub care primesc foaia, iar cetitorii cei noi sa-și scrie numele curat și la înțeles, amintînd și aceea că numai acum abonează foaia pentru întâia dată.

Administrația
„Voința Poporului."

Banii, scrisori și alte întrebari au se trimite pe adresa aceasta:

SZABAD SZÓ
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Noutăți.

Rákóczy — acasă. Regele nostru. Francisc-Josif I-ul a îngăduit, ca ministrul-președinte să ieie měsurile de lipsă că osěmintele lui Rákóczi Ferenc al II-lea să se aducă acasă ca să se odichnească în pămêntul scump al țării noastre. Prin asta se vindecă o rană vechie între națiunea maghiară și casa domnitoare, pentru că, după legile de pân' acum. Rákóczi Ferenc al II-lea e considerat de rebel. Prin pasul acesta al regelui nostru și legea aceasta se schimbă.

Fibirău osândit la pierderea oficiului. Fibirăul din Ilava (comitatul Trencin) Khade Géza pentru mai multe neorêndueli aflate în oficiu și pentru abuz de oficiu și beneficiu a fost supendat. Adunarea comitatensă acum s'a ocupat cu afacerea aceasta și pe fibirăul. Khade l'a judecat la pierderea oficiului, la retituirea pagubelor făcute și la plătirea cheluelilor ivite cu cercetarea diiscplinară.

Câți bărbați sunt în Budapesta? Pentru lățireă dreptului alegětorilor ministrul președinte a făcut conscrierea bărbaților de la 20 ani în sus. In Budapesta s'a sfârșit conscripția cu următorul resultat: s'au conscris 197,599 bărbați de la 20 ani în sus. In cercul I. sunt 11,480, în al II-lea 8991, în al III-lea 9434, în al IV-lea 6703, în al V-lea 14,924, în al VI-lea 37,197, în al VII-lea 43,380, în al XI-lea 18,216, în al X-lea 7744, ear pe corăbiile de pe Dunăre s'au găsit 624 de bărbați.

Un episcop în haine civile. Sub acest titlu foaia tinerilor sossuthiști «Független Magyarország» din Budapesta, a publicat o notiță de-a unui condeiu simbriaș, plină de insulte la adresa episcopului român de la Lugoș. Despre aceasta treabă faĭna a clicei din Arad, ziarul «Controia» scrie următoareie: Ce scop au avut Mangriștii cu acest articol, cine-o poate, știe, că cine știe tainele lor . . . ?!

'Nu neam fi ocupat cu panama aceasta a Mangrilor, dacă un domn nu ar fi zis într'un loc următoarele:

„Mě bucur, că și noi gr. ort. ne civilisăm, că de acum înainte nu numai prelații romani uniții umblă în civilie pe stradele din Budapesta, ci și neumiții români. Tocmai azi, în 13 Aprilie, între orele 5—6 am vězut pe vicarul Mangra în civilie pe Erzsébet-körut."

Atât domnul acela. Acum noi — continuă Controla — numai aceea întrebăm, că Mangrilor li-e permis toate si oameniior de bine, cari nu-s Mangriști, acelora nici pe tren, nici pe stradă nu li-e permis — din punct de vedere al comoției — să umble **în civil canonic?** Oare Császka, Samassa, Schlauch Rimélyi, Vályi, Mihályi, Pavel, Goldiș, Radu și Hossu nu-tot acelaș lucru l-au făcut și l fac? Oare [illegible] arului Mangra e permis, [illegible] tora sub tăierea [illegible]pului oprit este

bilitate să-și plăeasca datoriile, se găsesc int'ro stare, în care existența lor e periclitată. Burghezimea căștigă mult teren, o mare parte din pămînturile nobililor a căzut în mânele lor și chiar în acelea ale țăranilor.

După acestea, Băilleanu face o scurtă privire istorică asupra secolului al XIX. căutind să pună în evidență reformele democratice săvîrșite de unii țari; promisiunile altora de a da Rusiei o constituție; eliberarea a peste 23,000,000 de servi; formarea unei opinii publice, care une ori a știut să se impue clasei dirigente, contactul armatelor ruse cu occidentul, etc., toate avind ca rezultat trezirea in Rusia a dorinței de a trăi o nouă viață firește mai democratică.

Pe teren cultural, Băilleanu, documentează cît de mult s'a răspindit instrucția în cei din urmă 25 de ani. Arată rolul inițiativei private; arată numărul, jurnalelor, revistelor, tirajul lor; cari au fost de mai multe ori reeditate în zeci și sute de mii de exemplare. Cu alte cuvinte, afirma d-sa,nu se poate, ca această cultură să nu fi format conștiința personalităței unei numeroase pături sociale, și prin urmare să nu fi dispus contra absolutismului, și pentru democratism.

Trecînd pe teren religios, Băilleanu, afirma, că în Rusia, mai ales autocratismul este îmbinat și așezat pe ortodoxism. Dar arată că sînt 12.15 milioane de raskolnici, cari se ridică în contra religiei ortodoxe în contra țarismului, și a actualei organizări. Religia lor conține un punternic spirit individualist, trăind în comunități cu principii cu dosăvîrșire democratice. Pe lângă aceștia să se adauge pe Tolstoiștii și pe cei vre-o 30 de milioane de protestanți, catolici, budiști, etc. cari se ridică și în contra ortodoxismului și în contra absolutismului, dar cari sînt în acelaș timp și în contra naționalităței ruse.

Nihilismul, ne spune Băilleanu, pe lingă partea lui violentă, nu este alt-ceva de cît o doctrină, care cere o constituție mai presus de toate, și mai departe reforme socialiste-democratice.

Literatura rusă, în secolul al XVIII dar mai ales în secolul al XIX pledează mereŭ cauza democratismului.

Incheind, Băilleanu, constată că din ori ce punct de vedere a considerat chestiunea tratată, s'a putut dovedi, că în Rusia azi s'a format un puternic spirit democratic, că prin urmare, nu se poate ca Rusia, care și-a însușit atît de mult din civilizația Europei occidentale, să nu primească și alcătuirile ei social-politice.

Băilleanu crede că a venit momentul, ca Rusia să se europenizeze pentru a doua oară.

Conferința atît de interesantă și bine expusă a lui Băilleanu a fost urmărită cu viŭ interes și dovedește o serioasă cunoaștere a materiei.

Vedeți fraților social-democrați cum sunt lucrurile din lume?! Bine se maĭ cunosc domniĭ aceia uniĭ pe alțiĭ. Apoĭ noĭ le poftim sănătate și voie bună, până îĭ va călca vaca aĭ neagra și-ĭ va lovi cataroiu.

Congresul fraților din Italia. La Paștile unguresci frațiĭ nostri socialĭ-democrațĭ reorganizațĭ din Italia au ținut congresul lor anual în orașul Bologna. In congres s'a dovedit, că frațiĭ nostri se luptă din rĕsputerĭ pentru luminarea poporuluĭ muncitor prin edarea a o mulțime de foĭ. Tare mulți deputațĭ socialdemocrațĭ reorganizațĭ sunt în dieta din Italia, carĭ grijesc de soartea poporuluĭ muncitor. Au hotărit la congres lupta și maĭ departe pentru dezrobirea poporuluĭ, e de amintit, că uniĭ voiau să aducă o altă hotărîre, însă au rĕmas în minoritate.

Omor politic. Profesorul de universitate din Moscva, Ivanov, a fost găsit mort pe stradă. In buzunarul rocului sĕu s'a găsit o țidulă, pe care stătea scris:

„Tribunalul partidului nihilist 'l-a osândit la moarte pentru spionagiu, prin care a dat be mânile călĕilor Țarului o mulțime de martiri ai libertății“

Foc de păduri. Luni pe la amiazi pădurile din stânga Oltului, din sus de Călimănești, au luat foc. Pe la 7 ore seara 12—15 pogoane da pădure erau în flacări. Pădurile sunt proprietatea statuluĭ român.

Generalul Kronje — în circ. Inainte de aceaste cu doi ani toată lumea a admirat pe generalul Burilor Kronje, pentru vitejiile luĭ. Când a ajuns în prinsoare la Englezi, a fost urmărit de simpatia popoarelor. De atunci nu s'a mai vorbit nimic despre el. Acum vine știrea, că Kronje cu 200 sute de soldați buri va produce jocuri rĕsboinice în un circ din S.-Louis, în decursul espoziției. — Din erou — comediaș.

Carte premiată. „Gaz, Trans' serie: Aflăm că cunoscuta carte „Istoria școalelor centrale gr.-or. române din Brașov“ scrisă de profesorul Andreiu Bârseanu cu ocasiunea jubileului de 50 ani al gimnasiului nostru, a fost premiată de „Academia română cu 2000 de lei luați din premiul Adamachi. Adresăm autorului felicitările noastre pentru aceasta distințiune.

Statistica poporațiuneĭ din România. Ministrul de interne al României a terminat cu statistica generală a poporațiunei regatului la 1 Ianuarie 1900. Cu această dată, poporația totală a României era 6.926.690 suflete, din cari 5,489.206 Români, 262.348 Evrei și 205.046 străini. Din suma de 262.348 Evrei 5858 numai bucură de o protecție străină. Din 205.046 străini. 22.071 n'au nici o protecție străină, 105.108 sûnt supuși austro-ungari, 7636 Germani, 7964 Bulgari, 20.027 Greci, 22.898 Turci, 4021 Ruși, 8841 Italieni, 1564 Francezii și 1626 aparținênd altor naționalități Totalul poporațiunei care locuiește in orașe e de 1,119.786 suflete, din care 768.081 Români, 209.446 Evrei și 143.260 străini. In comunele rurale totalul poporației la Ianuarie 1900 era de4,721.145 Români, 52,934 Evrei și 72.755 străini.

Ligă latino-slavonă Ziarul Narodni Listy anunță că președintele societăței slave de binefacere a adresat directoruluĭ ziaruluĭ parizian Patrie o scrisoare prin care propune înființarea uneĭ ligĭ latino slave cu filiale la Roma, Paris, Madrid, Lisabona, Moscova, Sofia, Belgrad, Krakovia și Cleveland. Un congres bine organizat va avea loc în cursul verei la Paris saŭ la Frazensbad.

Regele în Budapesta. Unele foĭ din Viena aduc știrea, că regele nostru Francisc-Iosif I-iul în Aprilie sosește la Budapesta, unde va rĕmânea maĭ multe săptămânĭ. Regele de aicĭ din Pesta, va pleca la Viena pe la sfârșitul luĭ Maiŭ ca să ieie mĕsurile trebuitoare pentru călătoria de la Londra. Să zice, că regele în vara aceasta nu va petrece la Ischl, ci într'un loc maĭ liniștit cum e Eisenerz din Știria și pe motiv, că are lipsă de liniște.

Dreptul de votom. Facem băgătorĭ de seamă pe frațiĭ nostri socialĭ-democrați, că ministru-președinte și ministru de finanțe au dat poruncă comisiilor de dare, că până la 1-a Maiŭ să isprăvească cu aruncul [illegible]rției de pe anul 1903. Pe baza aruncului [illegible] porție se face lista alegĕtori[illegible] deputațĭ, așa dară toțĭ frațiĭ nostri social-democrațĭ până la 5 Maiŭ după căl. unguresc în fie-care sat să se uite că luat este în lista alegĕtorilor de deputat.

Lucrărĭ de Paștĭ. De sĕrbătorile Paștelor frațiĭ nostri din Ráczkeve au ținut consfătiure cercuală, la care au luat parte maĭ multe comune mărginașe, au hotărit, că la alegerile viitoare de deputațĭ vor pune candidat cu programul partiduluĭ social-democrat reorganizat. Tot odată au hotărit ca să rĕspândească din rĕsputerĭ foile partiduluĭ.

Din Bichiș primim știrea că fibirăul de acolo nu a îngăduit ținerea adunăreĭ și astfel frațiĭ nostri au ținut constăfuire. Consfătuirea a hotărit, că pentru rĕspândirea foilor partiduluĭ se vor lupta cu tot din adinsul.

Din Szalacs ni-se scrie, că frațiĭ nostri de acolo au ținut constătuire unde după isprăvirea lucrărilor urgente, s'au rĕspândit în liniște și pace.

Din Luguzău ne-a venit veste îmbucurătoare, auume de sĕrbătorile Paștilor frațiĭ nostri au avut consfătuire, unde s'au pertractat punctele trimise de secretariat. Despre hotăririle aduse partidul se va încunoștința. La consfătuire au luat parte maĭ multe comune din apropiere.

Inspector nou de armată. Foile scriu, că în locul reposatului prinț și inspector de armată Windischgrätz, va fi numit de inspector nou prințul Rudolf Lobkovitz, comandant de piață în Budapesta. Noul inspector își va avea resindența în Budapesta.

Piațul.

Carne de vită	1 cor. 80 fil. — 2 cor. 30 fil	
Carne de porc	1 » 48 » — 1 » 64 »	
Slanină proaspetă	1 » 36 » — 1 » 48 «	

Galițe:

Puĭŭ	2.00—2.40 cor.	kilograma
Rață	2.00—2.40 »	
Gâscă	2.00—2.40 »	

Poame:

Mere	35—37 cor.	maja
Pere	52—72 »	

Legume:

Crumpĕnă: 400—480 cor. o sută de măjĭ.
Ciapă cu 50 kilogram 15—17 cor.

Bucate:

Grâŭ	8.05—8.70 cor.	50 kilograme
Secară	6.45—6.60 „	
Ovĕs	5.75—5.95 „	
Cucuruz	5.30—5.40	

Poșta Administrațiuneĭ.

Timbre pentru rĕspuns. Rugăm pe toțĭ aceĭ frațĭ și prietinĭ carĭ ne scriu și doresc vre-un rĕspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poștale (stemple), căcĭ partida nu-ĭ în stare să rĕspundă tuturor fraților.

Aducem decĭ tuturora la cunoștință, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rĕspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet), cu care să întaresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fiecare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.) Pentru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărit să trimită organelor sigile (pecietu[illegible]) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preț de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebațĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților și ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vĕ întărițĭ credința voastră în partidul socialdemocrat, în dreptățile luĭ Cristos.

Față de autoritățĭ purtați-ve în pace, ca să nu dațĭ prilej jendarmilor să sară asupra voastră cu sulița, baioneta și pușca, Dar voĭ de aceea închidețĭ în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia desrobieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Următoarele cărțĭ se află spre vînzare.

	Cor. Fil.
I. in Maĭu cântece socialiste	—.20
Ce vor socialiștiĭ Românĭ	—.25
Primejdia națională	—.10
Ce este și ce vrea socialismul	—.10
Chatechizmul femeei muncitoare	—.20
Cărți de cetire	—.20
Tactica socialdemocrației	—.50
Statul viitor	—.25
Pușcăriașul	—.10
Starea Țărănimei cu tabloul lui Mille prețul	—.40
Manifestul Comunist prețul	—.50

Respândițĭ ideea! Cumpărațĭ cărțile luminătoare! Baniĭ să sĕ trimeată înainte sau pe mandat postal, sau in stemple.
Adresa Szabad Szó VII., István-ut 67.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.